

УДК 635.655:631.527

Рибальченко А. М., здобувач*
Полтавська державна аграрна академія

ХАРАКТЕРИСТИКА СОРТОЗРАЗКІВ СОЇ ЗА УРОЖАЙНІСТЮ

Постановка проблеми. В умовах реформування сільського господарства України особливо гостро постає питання збільшення виробництва продукції рослинництва. У вирішенні цієї проблеми велика роль належить зернобобовим культурам, в тому числі і сої, яка є не тільки джерелом білка, а й добрим попередником інших культур в сівозміні [1].

Урожайність – найважливіший результативний показник землеробства і сільськогосподарського виробництва в цілому. Рівень урожайності відображає вплив економічних і природних умов, а також є головним показником, за яким встановлюють доцільність застосування тих чи інших агротехнічних заходів [2]. Зміни клімату призводять до коливань врожаю сої в межах 10-20%, вплив екстремальних погодних умов може досягти 30-60%. Захворювання насіння та рослин (грибні, бактеріальні та вірусні) загалом знижують урожайність на 15-20 % [3].

Головним завданням селекції будь-яких сільськогосподарських культур у всі часи було і залишається підвищення продуктивності рослин. Висока продуктивність – це результат найбільш оптимального поєднання елементів структури врожаю [4].

Методика та матеріали дослідження. Об'єктом досліджень була колекція сої різного еколого-географічного походження. Вивчали 145 колекційних зразків, які походять з 14 країн світу.

Польові дослідження проводилися в 2013-2015 рр. на дослідному полі Полтавської державної аграрної академії, що за зональним розподілом відноситься до Лісостепу України. Грунт дослідної ділянки - чорнозем опідзолений на лесі, вміст гумусу в орному шарі 0-20 см - 3,95-4,36%. Кількість гідролізованого азоту в орному шарі становить 5,96 мг, доступного для рослин фосфору 9,5 мг, калію 14,2 мг на 100 г ґрунту. Гідролітична кислотність на глибині 0-20 см - 3,14 мг-екв / 100 г ґрунту. Реакція ґрунтового розчину слабокисла: рН - 5,7-5,8.

Агротехніка вирощування колекційних зразків – загальноприйнята для зони. Проводили фенологічні спостереження з подальшим розподілом зразків за групами стиглості. Збирали врожай вручну. Урожайність кожного зразка визначали в г/м² і порівнювали зі стандартом у кожній групі стиглості. Під час вивчення урожайності (г/м²) використано Широкий уніфікований класифікатор роду *Glycine max* (L.) Merr. згідно якого зразки розподілено за такими параметрами (до стандарту, %): дуже низька < 65-75 %, низька 76-95 %, середня

*Науковий керівник – Білявська Л. Г., канд. с.-г. наук, доцент, професор кафедри селекції, насінництва і генетики

96-115 %, висока 116-135 %, дуже висока > 135%.

Виклад основного матеріалу досліджень. Дуже низьку урожайність (< 76% до стандарту) виявлено у 15 зразків: Armour, Мавка, Сильвія, Сузір'я, Nattawa, Либідь, Ксеня, Валюта, Norpro, Dunajka, Харківська 80, Горлиця, Sacura, Кент, Таврія.

Низьку урожайність, яка була в межах 76-95% до стандарту, проявили 80 зразків сої: Анастасія, Легенда, Лада, Білявка, Танаїс, Білосніжка, Діона, Золотиста, Галі, Кобза, Юг-30, Злата, Київська-98, Селекта 101, Лика, Берегиня, Єлена, АС Bravo, Краса Поділля, Атланта, Karikachi, Optimus, Знахідка, Аметист, Tochi day, ВНИИОЗ-76, Merlin, Медея, Смолянка, Хуторяночка, Антрацит, Ятрань, Роксолана, Особлива, Хорол, Glacier, Естафета, Ювілейна, Анжеліка, Оріана, Мальвіна, Київська-27, Подяка, Лара, Ствига, Фея, Прикарпатська 96, Л-101, Омега вінницька, Спринт, Скеля, Срібна Рута, Стратегія, MN 0901, Говерла, Аркадія одеська, Дені, Лариса, Деймос, Офелія, Княжна, Святкова, Вінничанка, Артеміда, Ніна, Heiiong 44, Корсак, Галина, Селекта 201, Монада, Смуглянка, Донька, Марината, Ірина, Подільська 1, Антошка, Wayne L 72-1401, L 94-1110, Іна, Селекта 302.

Середньою урожайністю (96-115% до стандарту) характеризувалися 42 зразки сої: Аннушка, Gaillard, Васильківська, СН 32-15, Адамос, Фаєтон, Устя, Байка, Подільська 416, Вільшанка, Мрія, Юг-40, Поема, Фортуна, Альба, Маша, Агат, Феміда, Чернівецька 8, Подолянка, Фарватер, Срібна, Чара, Анатоліївка, Славія, Чернівецька 9, Ельдорадо, Іванка, KG-70, Sui 76-5191, Георгіна, Harosoy e1E2e3, L 71-920, L 63-3117, L 65-540, Connor, KG-30, Вілана, Даная, Алмати, Дельта, Седмиця.

Високу урожайність (116-135% до стандарту) виявлено у 8 зразків: ОАС Vision, LF-8, Алмаз, Хвиля, КиВін, Blackjack 21, Hejiao 87-94-3, Heiiong 10.

За урожайністю досліджувані зразки розподілені наступним чином: дуже низька (<65-75%) – 15 зразків (10,3%), низька (76-95%) – 80 зразків (55,2%), середня (96-115 %) – 42 зразки (28,9%), висока (116-135%) – 8 (5,6%) (рис. 1).

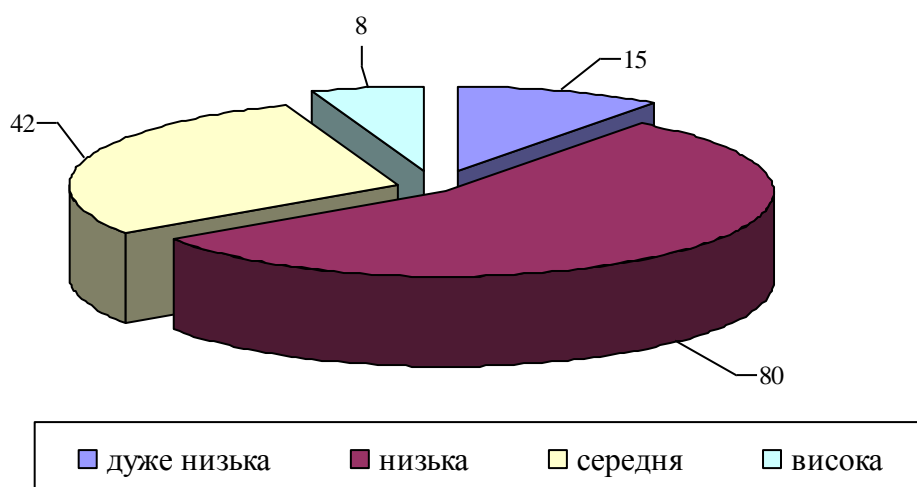


Рис. 1. Розподіл колекційних зразків сої за урожайністю, шт. (середнє 2013-2015)

Коефіцієнт варіації за даною ознакою коливався від 2,05% у сорту Sacura до 13,79% у сорту Селекта 302. Слабомінливими виявились 130 зразків, середньомінливими – 15 зразків. Коефіцієнт регресії (b_i) коливався від -3,90 у сорту Дені до 4,64 у сорту KG-70. Серед ультраскоростиглих зразків стабільними (b_i від 0 до 1), виявились зразки ОАС Vision, Галі, Злата. Серед скоростиглих – Лика, Єлена, АС Bravo, Tochi day, Nattawa, Валюта, Мальвіна, Фея, Norpro, Спринт, Срібна Рута. Серед середньостиглих стабільні зразки – Heinong 44 і Sacura. Серед пізньостиглих – Таврія.

Висновки. Оцінювання колекційних зразків сої за урожайністю має важливе значення в селекційній роботі. В результаті проведеного дослідження виділено зразки з високим рівнем урожайності такі як ОАС Vision, LF-8, Алмаз, Хвиля, КиВін, Blackjack 21, Hejiao 87-94-3, Heinong 10 доцільно використовувати для подальшої селекційної роботи і залучати в селекційні програми зі створення високопродуктивних сортів.

Список використаної літератури

1. Мосьондз Н.П. Формування продуктивності сої залежно від технологічних заходів вирощування в умовах північної частини Лісостепу. Землеробство, 2014. Вип. 1-2. С. 74-77.
2. Іванюк С. В. Потенціал продуктивності соєвого поля. Агробізнес сьогодні. 2015. № 21 (316). С. 50-51.
3. Грикун О. Захист посівів сої від шкідників, хвороб та бур'янів. Пропозиція. 2005. № 6. С. 70-76.
4. Лавриненко Ю.О., Вожегова Р.А., Базалій В.В., Кузьмич В.І. Удосконалення доборів на підвищення продуктивності сої в умовах зрошення. Фактори експериментальної еволюції організмів, 2015. С. 129-131.

УДК 631.527:633.85

Рожков А.О., д-р с.-г. наук

Міхєєв В.Г., канд. с.-г. наук, доцент, **Міхєєва О.О.,** аспірант
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва
e-mail: mixeev.valentin@outlook.com

ВПЛИВ НОРМ ВИСІВУ ТА ШИРИНИ МІЖРЯДДЯ НА СИМБІОТИЧНУ ПРОДУКТИВНОСТІ СОЇ В УМОВАХ СХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Соя, як зернобобова культура, сприяє збагаченню ґрунту азотом біологічного походження, завдяки фіксації азоту з повітря своєю кореневою системою. Кількість легкодоступного азоту накопиченого рослинами сої може сягати 40-80 кг/га [1, 3]. Однак, для формування симбіотичними ризобіями атмосферного азоту, важливу роль відіграють ґрунтово-кліматичні умови та особливості технологій вирощування. Саме тому актуальним є вивчення впливу норм та способів сівби на симбіотичну продуктивність сортів сої.

Дослідження проводяться в умовах ННВЦ "Дослідне поле" Харківського